

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TALIMI VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI

**“BIOLOGIYA FANINI RIVOJLANTIRISHDA
ZAMONAVIY TADQIQOTLAR:
MUAMMOLAR, ISTIQBOLLI YECHIMLAR”**

**«СОВРЕМЕННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В
РАЗВИТИИ БИОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКИ:
ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ
РЕШЕНИЯ»**

**ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLAR TO'PLAMI
2026-yil 27-fevral**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
ANIQ VA TABIIY FANLAR FAKULTETI**

**“BIOLOGIYA FANINI RIVOJLANTIRISHDA
ZAMONAVIY TADQIQOTLAR:
MUAMMOLAR, ISTIQBOLLI YECHIMLAR”**

**«СОВРЕМЕННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В
РАЗВИТИИ БИОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКИ:
ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ
РЕШЕНИЯ»**

**ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLAR TO‘PLAMI**

2026-yil 27-fevral

Buxoro – 2026

TAQRIZCHILAR:

Xolboyev F.R. b.f.d. prof.

Mamatov D.K. p.f.d. (DSc) prof.

TO'PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHILAR:

A.H.Barotov	– “Biologiya” kafedrası mudiri
B.O.Komilova	– “Biologiya” kafedrası dotsenti
R.R.Raxmonov	– “Biologiya” kafedrası dotsenti
A.R.Rayimov	– “Biologiya” kafedrası dotsenti
M.D.Qoyilova	– “Biologiya” kafedrası dotsenti
D.S.Kalandarova	– “Biologiya” kafedrası katta o'qituvchisi
M.O.Odilova	– “Biologiya” kafedrası katta o'qituvchisi
Sh.M.Avliyakulova	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
H.K.Nurova	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
M.F.Naimova	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
S.A.Murodov	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
M.A.Farmonova	– “Biologiya” kafedrası katta o'qituvchisi
Sh.B.Bakayeva	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
B.Q.Husenov	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
G.V.Baxshullayeva	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
J.R.Raximov	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
S.Q.Quvvatov	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
N.I.Xalilova	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi
S.A.Ibragimova	– “Biologiya” kafedrası o'qituvchisi

Ushbu ilmiy-amaliy anjumanning ilmiy maqola va tezislari to'plamida biologiya fanini o'qitishda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarni qamrab olingan. Jumladan biologiya va uni o'qitish sohasida xalqaro tajriba va innovatsion yondashuvlar hamda mamlakatimizda mazkur sohalarda olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlar va metodik tavsiyalar borasidagi takliflarni o'z ichiga olgan ilmiy va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma'lumotlar, bildirilgan fikr hamda mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

DORIVOR O'SIMLIKLAR FANIDA CISTANCHE SALSA (C.A. MEY.) G. BECK NING BIOEKOLOGIK XUSUSIYATLARI VA DORIVOR AHAMIYATINI O'QITISH <i>G'ulomova Sevara Sirojiddinovna, Murodov Sirojiddin Ahmatovich</i>	321
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHINING HAYVONLAR BIOXILMA-XILLIKA TA'SIRI. <i>Xalilova Nigora Ixtiyorovna, Izzatilloeva Umida Kamolovna</i>	323
INTERAKTIV LUG'AT MASHQLARI YORDAMIDA TIL BOYLIGINI OSHIRISH VA SALOMATLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI <i>Ergasheva T.Sh.</i>	325
IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTABLARDA BIOLOGIYA FANIDAN MASALALAR YECHISH ORQALI O'QUVCHILARNING MANTIQUIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISH <i>Abdunabiyeva Sh. Yu.</i>	327
MAKTAB O'QUVCHILARIGA XALQ TABOBATI VA ETNOBOTANIKA ATAMALARINI TUSHINTIRISH <i>Murodov Sirojiddin Ahmatovich, Teshayev Muxriddin Isomiddinovich</i>	329
MAKTAB O'QUVCHILARINI BIOLOGIYA BO'YICHA O'ZLASHTIRISH DARAJALARINI XALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARI ASOSIDA BAHOLASHNING TARMOQ MODEL. <i>Doniyorov M.N.</i>	332
OLIY TA'LIMDA ZOOLOGIYA FANINI O'QITISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI <i>Raxmonov Rashit Raximovich, Zaripova Zarina Mirzohid qizi</i>	336
BIOLOGIYA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISHDA KREATIV VA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI. <i>Nurova Hikoyat Kenjayevna, Ro'ziqulova Marjona Rustam qizi</i>	341
PEDAGOGIK FAOLIYATDA O'Z-O'ZINI RIVOJLANTIRISH TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA UNING BIOLOGIYA O'QITUVCHISINI TAYYORLASHDAGI AHAMIYATI. <i>Usmonova M.S.</i>	344
QO'L JANGI SPORTCHILARI TEXNIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODIK ASOSLARI <i>Munirov N.A.</i>	346
TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISHDA AXBOROT VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH (TABIIY FANLARNI O'QITISH MISOLIDA) <i>Artikova Hafiza To'ymurodovna, Ibodulloyeva Marjona Muhammad qizi</i>	348
TALABALARNING ILMIY-TADQIQOT FAOLLIGINI OSHIRISHDA MUAMMOLI TA'LIM USULLARIDAN FOYDALANISH <i>Dushekeyeva Nasiba Rustembayevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich</i>	354
VIRTUAL LABORATORIYALAR YORDAMIDA HUYAYRA VA MOLEKULAR BIOLOGIYANI O'QITISH SAMARADORLIGI <i>Avliyakulova Shaxnoza Muzafarovna, Sadullayeva Dilnura Salohiddinovna</i>	358
VIRTUAL LABORATORIYALAR YORDAMIDA MIKROBIOLOGIYA FANINI O'QITISH SAMARADORLIGI <i>Xalilova Nigora Ixtiyorovna, Sayfulloyeva Dilnura Samandarovna</i>	361
ZAMONAVIY DARS MODELLARI ASOSIDA BIOLOGIYA TA'LIMIDA XXI ASR KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH <i>Ashikbaeva Unida-magistr talabasi</i>	365
ZOOLOGIYA FANIDA SUV HAVZALARIDA IQLIMLASHTIRILGAN KARPSIMON (CYPRINIFORMES) BALIQLARGA BERILADIGAN OZUQALAR MAVZUSINI O'QITISH ¹ <i>Quvvatov S.Q.</i> , ² <i>Nasriddinova R.T.</i> ³ <i>Sodiqova G.S.</i>	367
ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ РОЛЬ КИШЕЧНОЙ МИКРОБИОТЫ В РАБОТЕ ПЕЧЕНИ <i>Юсупова М.О.¹, Кимсанова Г.А.¹, Умарова Г.А.², Нурмаматова Ф.А.²</i>	370
ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ЭКСКУРСИЯ КАК СРЕДСТВО ОБУЧЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ <i>Аташов Ажунияз</i>	374
FANLARARO INTEGRATSIYA ASOSIDA GENETIKANI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH <i>Avliyakulova Shaxnoza Muzafarovna, Mahmudova Nafosat G'ayrat qizi</i>	376
BIOLOGIYADA KOGNITIV VIZUALLASHTIRISH TEXNOLOGIYASI INDIVIDUAL YONDASHUV VOSITASI SIFATIDA <i>Murodova Ma'mura Abduazizovna</i>	380
O'QUVCHILAR KOGNITIV FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA MANTIQUIY-MAZMUNLI MODELLARDAN FOYDALANISH <i>Ismatillayeva Dilfuza Botirjonovna</i>	384

1. Andreyev V.I. Pedagogika. – Moskva: Pedagogika, 2010. – 256 b.
2. Babanskiy Yu.K. O'qitish jarayonini optimallashtirish nazariyasi. – Moskva: Prosveshcheniye, 1982. – 192 b.
3. Krayevskiy V.V. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi. – Moskva: Akademiya, 2001. – 240 b.
4. Zimnyaya I.A. Pedagogik kompetensiya va uning tarkibi. – Moskva: Logos, 2004. – 304 b.
5. Muslimov N.A. Kasbiy pedagogika asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2015. – 220 b.
6. Saidahmedov N.S. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2008. – 180 b.
7. Xodjayev B.X. Oliy ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Tafakkur, 2019. – 312 b.

QO'L JANGI SPORTCHILARI TEXNIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODIK ASOSLARI

Munirov N.A.

BuxDU sport nazariyasi va metodikasi kafedrası dotsenti

Annotatsiya. Mazkur maqolada qo'l jangi sportchilari texnik ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari tahlil qilinadi. Texnik tayyorgarlikning tarkibiy elementlari, mashg'ulotlarni rejalashtirish usullari va pedagogik yondashuvlar ilmiy asosda bayon etiladi. Shuningdek, zamonaviy xalqaro tajribalar va metodik tavsiyalar, mashg'ulotlarda texnik ko'nikmalarni oshirishning samarali usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: qo'l jangi, texnik ko'nikmalar, metodika, mashg'ulot, pedagogik yondashuv, sport tayyorgarligi.

Аннотация. В данной статье анализируются теоретические и методические основы развития технических навыков спортсменов, занимающихся рукопашным боем. Научно описаны структурные элементы технической подготовки, методы планирования тренировок и педагогические подходы. Также освещены современный международный опыт и методические рекомендации, а также эффективные методы совершенствования технических навыков в тренировках.

Ключевые слова: рукопашный бой, технические навыки, методология, тренировка, педагогический подход, спортивная подготовка.

Abstract. This article analyzes the theoretical and methodological foundations for developing technical skills in hand-to-hand combat athletes. It provides a scientific description of the structural elements of technical training, training planning methods, and pedagogical approaches. It also highlights current international experience and methodological recommendations, as well as effective methods for improving technical skills in training.

Key words: hand-to-hand combat, technical skills, methodology, training, pedagogical approach, sports training.

Qo'l jangi sporti – bu yuqori darajadagi jismoniy tayyorgarlik bilan birga texnik va taktika ko'nikmalarini ham talab qiladigan murakkab sport turi hisoblanadi. Zamonaviy qo'l jangi sporti nafaqat kuch, chidamlilik va tezkorlikni, balki sportchining harakat koordinatsiyasi, qaror qabul qilish tezligi va strategik tafakkurini ham rivojlantirishni talab qiladi. Shu sababli texnik tayyorgarlik sportchining muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan asosiy komponentlardan biri sifatida qaraladi.

Texnik ko'nikmalar – bu sportchining jang harakatlarini aniq, samarali va tezkor bajarish qobiliyatidir. Ular hujum va mudofaa texnikasi, harakat kombinatsiyalari, taktika elementlari va qarshi kurash sharoitida to'g'ri javob qaytarish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, texnik tayyorgarlik yetarli rivojlanmagan sportchilarda jang samaradorligi pasayadi, motorik va koordinativ xatoliklar ko'payadi, yaralanish xavfi ortadi.

Nazariy jihatdan, texnik tayyorgarlikning rivojlanishi sportchining motorik va koordinativ xususiyatlari bilan chambarchas bog'liq. Shuningdek, psixologik tayyorgarlik, ya'ni stressga chidamlilik, tezkor qaror qabul qilish va diqqatni jamlash qobiliyati ham texnik ko'nikmalarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Periodlashtirish tamoyillari, mashg'ulot yuklamalarini bosqichma-bosqich oshirish va individual yondashuv texnik tayyorgarlikni samarali rivojlantirishning ilmiy asoslangan usullaridir (Matveev, Platonov, Bompa).

Bundan tashqari, zamonaviy qo'l jangi sportida xalqaro musobaqalarning yuqori darajasi sportchilardan yuqori tezlikda qaror qabul qilish, turli taktika va kombinatsiyalardan foydalana olishni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, texnik tayyorgarlikni rivojlantirish jarayoni nafaqat individual elementlarni o'rgatish, balki ularni murakkab kombinatsiyalar va jang sharoitida qo'llashga yo'naltirilgan bo'lishi lozim.

Shu asosda, maqolaning maqsadi – qo'l jangi sportchilarida texnik ko'nikmalarni rivojlantirishning nazariy-metodik asoslarini tahlil qilish, zamonaviy yondashuvlar va mashg'ulot metodikalarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Texnik tayyorgarlikning nazariy asoslarini o'rganish va uni rivojlantirish metodikasi bo'yicha ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish.

2. Qo'l jangi sportchilarida texnik ko'nikmalarni shakllantirishning asosiy pedagogik tamoyillari va metodlarini aniqlash.

3. Texnik tayyorgarlikni samarali rivojlantirish uchun mashg'ulotlarni rejalashtirish va nazariy-metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, u texnik tayyorgarlikni jismoniy va psixologik komponentlar bilan uyg'unlashtirishni nazariy jihatdan asoslaydi, mashg'ulotlarni optimallashtirishning metodik tavsiyalarini ishlab chiqadi va qo'l jangi sportchilari tayyorgarligini samarali oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Qo'l jangi sportchilarida texnik ko'nikmalarni rivojlantirish – bu sportchining jang samaradorligi va umumiy tayyorgarligini oshirishning eng muhim komponentidir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, texnik tayyorgarlik nafaqat hujum va mudofaa elementlarini mukammal bajarishdan iborat, balki harakat koordinatsiyasi, qaror qabul qilish tezligi, taktika va psixologik barqarorlikni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Nazariy-metodik yondashuvlar texnik ko'nikmalarni bosqichma-bosqich, individual va tizimli tarzda rivojlantirishga imkon beradi. Mashg'ulotlarni rejalashtirishda motorik va koordinativ xususiyatlar, psixologik tayyorgarlik, periodlashtirish prinsiplari va taktik elementlarning uyg'unligi hisobga olinishi zarur. Shunday yondashuv orqali sportchilarning jang samaradorligi oshadi, yaralanish xavfi kamayadi va texnik ko'nikmalar barqaror rivojlanadi.

Shu nuqtai nazardan, maqolada ko'rib chiqilgan nazariy-metodik tavsiyalar va prinsiplardan foydalanish qo'l jangi sportchilari tayyorgarligini optimallashtirishga, mashg'ulot samaradorligini oshirishga va xalqaro musobaqalarda yuqori natijalarga erishishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xo'jayev F.A. Sport mashg'ulotlari nazariyasi. – Toshkent: Ilm Ziya, 2019. – 276 b.
2. Sharkey B.J., Gaskill S.E. Fitness and Health. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2013. – 448 p.
3. Adaptiv jismoniy tarbiya asoslari / Mualliflar jamoasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 248 b.